

První nálezy drabčíka *Pediculota montandoni* v České republice a v Rakousku (Coleoptera: Staphylinidae: Aleocharinae)

Marion Mantič

Střední 40, CZ-748 01 Hlučín-Bobrovníky; e-mail: marion.m@seznam.cz

MANTIČ M. 2022: První nálezy drabčíka *Pediculota montandoni* v České republice a v Rakousku (Coleoptera: Staphylinidae: Aleocharinae). (First findings of *Pediculota montandoni* in the Czech Republic and Austria (Coleoptera: Staphylinidae: Aleocharinae)). *Západočeské entomologické listy* 13: 61–65, 23-7-2022.

Abstract. The rove beetle *Pediculota montandoni* (Roubal, 1909) is reported as a new species for the Czech Republic and Austria. Its previous records are summarized and collecting circumstances discussed.

Key words: faunistics, Coleoptera, Staphylinidae, Aleocharinae, *Pediculota montandoni*, Czech Republic, Austria

ÚVOD

V rámci koleopterologických průzkumů v České republice jsem navštívil oblast vinic v okolí Valtic při hranici s Rakouskem. V následujícím textu uvádím podrobnosti k nálezům druhu *Pediculota montandoni* (Roubal, 1909). Palearktický katalog brouků uvádí jeho výskyt jen v Maďarsku a Rumunsku (LÖBL & LÖBL 2017), i když již v roce 2007 byl druh publikován z Ruska (SEMENOV 2007).

Druh *Pediculota montandoni* byl nejprve popsán J. Roubalem v roce 1909 jako *Atheta (Microdota) montandoni* dle čtyř jedinců z Bukurešti v Rumunsku. Autor v popisu upozorňuje na výrazné tečkování a lesk, nápadné znaky v této druhové skupině v rámci podčeledi Aleocharinae (ROUBAL 1909). Bližší okolnosti nálezu typového materiálu se mi nepodařilo zjistit.

V roce 1987 popsal L. Ádám z obce Ósza v okolí Budapešti v Maďarsku dle dvou samic druh *Pediculota hamoriae*, přičemž upozornil na podobnost s rodem *Alpinia* Brundin, 1948 a dalšími rody různých tribů podčeledi Aleocharinae, ale vzhledem k určitým morfologickým rozdílům stanovil nový tribus Pediculonotini. Tyto dvě samice byly nalezeny prosvetem topologické kůry (ÁDÁM 1987).

Následně VOGEL (1999) ve své práci synonymizoval Ádámovu *Pediculota hamoriae* s Roubalovou *Atheta montandoni* a stanovil na základě studia tří samic z Roubalovy série, dvou samic z Ádámovy série a další samice, nalezené v národním parku Kiskunsági na pastvině v padací pasti, platné jméno *Pediculo-*

ta montandoni (Roubal, 1909). Tento druh je tak jediným palearktickým zástupcem tribu Pediculonotini. Dále byl publikován nález jedné samice poblíž obce Belye Kolodezi (Белые Колодези) v Rusku jihovýchodně Moskvy v zemní pasti na xerothermním svahu (SEMENOV 2007).

Srovnání obrázků habitů a spermaték z práce ÁDÁMA (1987) a VOGELA (1999) s jedním z nalezených kusů *P. montandoni* z okolí Valtic je na Obr. 1.

Celkově lze shrnout, že doposud byl tedy publikován nález osmi exemplářů tohoto druhu, a to na jedné lokalitě v Rusku, jedné v Rumunsku a na dvou lokalitách v Maďarsku (Obr. 2).

MATERIÁL A DISKUZE

***Pediculota montandoni* (Roubal, 1909) (Obr. 1)**

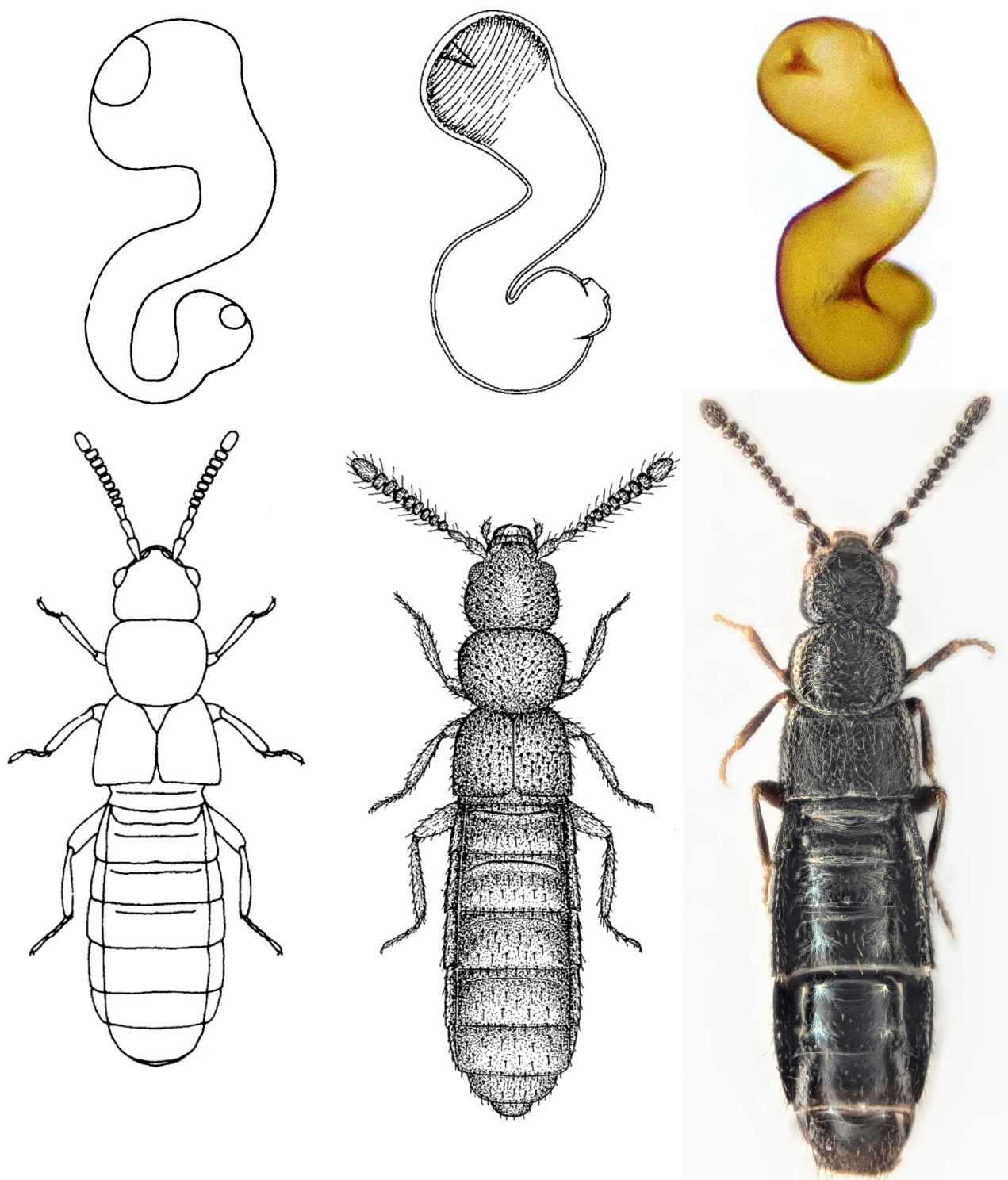
Czech Republic, Moravia mer.: Valtice env., jižní svah vrchu Chrastiny, mezi souřadnicemi 48°43'49.428"N 16°44'5.480"E a 48°43'45.719"N 16°44'11.382"E, asi 277 m n. m., 28.IX.2021, 8 ♀♀, M. Mantič leg. et det., coll. M. Mantič et J. Vávra (Ostrava); Valtice env., jižní svah vrchu Chrastiny, mezi souřadnicemi 48°43'49.428"N 16°44'5.480"E a 48°43'45.719"N 16°44'11.382"E, asi 277 m n. m., 8.IV.2022, 1 ♀, M. Mantič leg., det. et coll.

Austria, Niederösterreich, Schratzenberg env., jižní svah vrchu Chrastiny, mezi souřadnicemi 48°43'49.428"N 16°44'5.480"E a 48°43'45.719"N 16°44'11.382"E, asi 277 m n. m., 8.IV.2022, 4 ♀♀, M. Mantič leg., det. et coll.

Nový druh pro Českou republiku a Rakousko.

Všechny exempláře byly získány prosevem zbytků tlející vegetace, přičemž prosevy z 28.IX.2021 byly učiněny při polní cestě na hranici mezi Českou republikou a Rakouskem (Obr. 3). Kupky neodvezených zbytků vegetace (Obr. 4) byly na třech místech jižně polní cesty a materiál z tohoto asi 170 m dlouhého úseku podél hranice byl bez rozlišení umístěn v jednom eklektoru. Z těchto důvodů nelze přesně určit,

zda byli brouci nalezeni na území České republiky nebo Rakouska nebo v obou zemích (Obr. 5). Vzhledem k výskytu nor drobných hlodavců pod tlející vegetací a bezkřídlosti druhu *Pediculota montandoni* lze spíše předpokládat určitou vazbu na drobné hlodavce než to, že by se jednalo o druh typický pro tyto člověkem vytvořené mikrohabitaty nahromaděné tlející vegetace. Ve stejném materiálu byly také nalez-

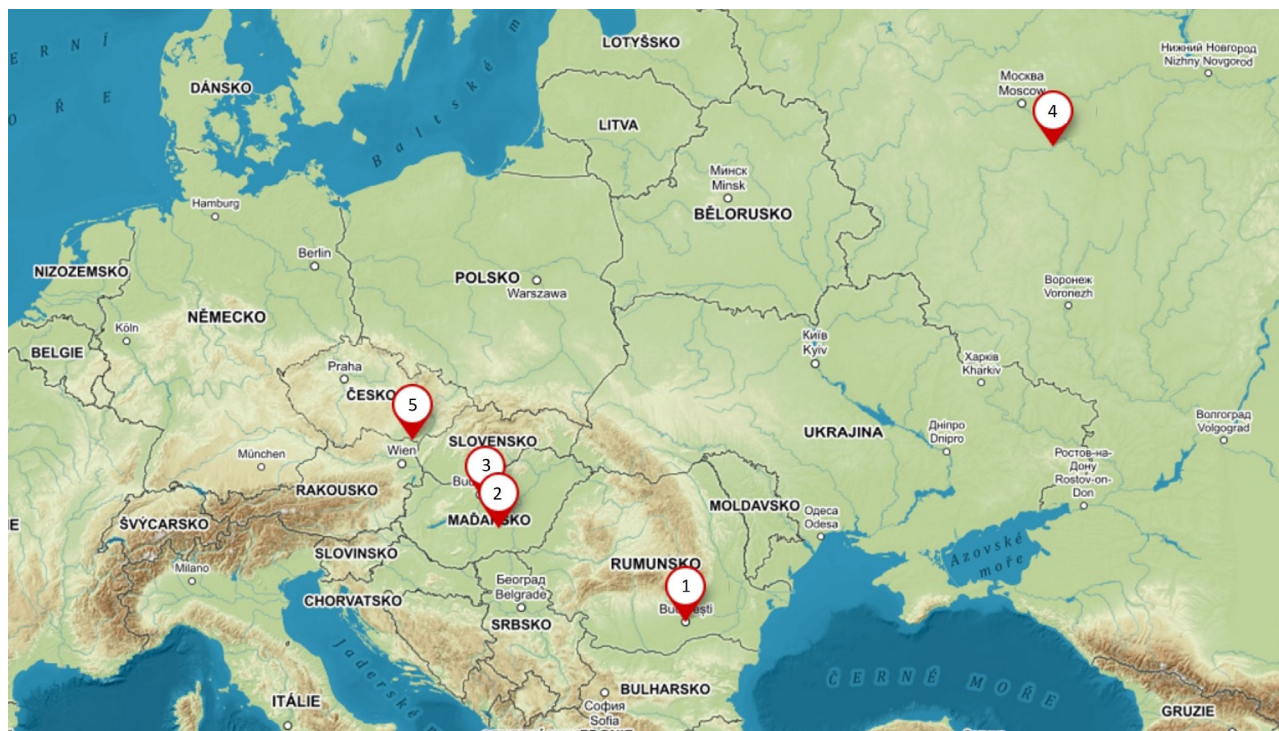

Obr. 1. Srovnání spermaték a habitu *Pediculota montandoni*. Zleva dle práce ÁDÁMA (1987), VOGELA (1999) a jednoho z výše uvedených exemplářů, jehož skutečná velikost je 1,5 mm.

Fig. 1. Comparison of the spermathecae and the habitus of *Pediculota montandoni*. From left according to ÁDÁM (1987), VOGEL (1999), and one of the above mentioned specimens with the body length of 1.5 mm.

ny např. druhy *Omonadus bifasciatus* (Rossi, 1792) (Anthicidae), *Dactylosternum abdominale* (Fabricius, 1792), *Cryptopleurum subtile* Sharp, 1873 (oba Hydrophilidae), *Monotoma longicollis* (Gyllenhal, 1827), *M. picipes* Herbst, 1793, *M. spinicollis* Aubé, 1837 (vše Monotomidae), *Megalinus flavocinctus* (Hochhuth, 1849), *Trichiura immigrata* Lohse, 1984 (oba Staphylinidae), vše M. Mantič leg. et det. Vzhledem k nejasnosti nálezu *Pediculota montandoni* ve vztahu k hranici mezi Českou republikou a Rakouskem v září 2021 jsem 8.IV.2022 navštívil výše popsanou lokalitu znovu. Zopakoval jsem prosevy

ve stejných místech, ovšem s jednoznačným oddělením materiálu získaného v České republice a v Rakousku. Řídil jsem se hraničními kameny a proséval jsem striktně nejprve jižně od spojnice mezi nimi v Rakousku, a poté od spojnice severně v České republice. Tlející rostlinná hmota zde tentokrát chyběla a tak jsem proséval ústí nor drobných hlodavců se zbytky staré vegetace. Výsledkem byl materiál tvořený převážně hlínou, protože rostlinný pokryv byl zvláště na rakouské straně velmi skromný. Zde se jednalo o teplé nasluněné jižně exponované svahy s častým výskytem nor a minimem vegetace

Obr. 2. Známé rozšíření *Pediculota montandoni*. 1: Rumunsko (ROUBAL 1909), 2 a 3: Maďarsko (ÁDÁM 1987, VOGEL 1999), 4: Rusko (SEMENOV 2007), 5: česko-rakouská hranice (tento příspěvek). Zdroj: mapy.cz, upraveno.

Fig. 2. Known distribution of *Pediculota montandoni*. 1: Romania (ROUBAL 1909), 2 and 3: Hungary (ÁDÁM 1987, VOGEL 1999), 4: Russia (SEMENOV 2007), 5: Czech-Austrian border (the presented paper). Source: mapy.cz, modified.

Obr. 3. Celkový pohled na lokalitu na česko-rakouském pomezí, 21.9.2021.

Fig. 3. Total view of the locality on the Czech-Austrian border, 9/21/2021.

Obr. 4. Kupky tlející vegetace na česko-rakouském pomezí, 21.9.2021.

Fig. 4. Piles of rotting vegetation on the Czech-Austrian border, 9/21/2021.

[illegible]

Fig. 5. Rough indication of the finding place. Source: mapy.cz, modified.

Fig. 6. Habitat on the Austrian side, 4/8/2021.

SOUTHERN

PODĚKOVÁNÍ

LITERATURA

- ## SUMMARY

64

known so far. The species represents the only Palaearctic member of the *Pediculonotini* tribe.

The new findings were made on 28.ix.2021 and 8.iv.2022 at a single locality on the Czech-Austrian border between the municipalities of Valtice (Czech Republic) and Schrattenberg (Austria) on the southern slope of the Chrastiny hill, between the coordinates of 48°43'49.428"N 16°44'5.480"E and 48°43'45.719"N 16°44'11.382"E. Altogether 13 ♀♀ of *Pediculota montandoni* were found. On the first mentioned date, the specimens were collected by sifting the piles of rotting vegetation around the vineyards (Fig. 4). Except *Pediculota montandoni*, other beetle species were found: *Omonadus bifasciatus* (Rossi, 1792) (Anthicidae), *Dactylosternum abdominale* (Fabricius, 1792), *Cryptopleurum subtile* Sharp, 1873 (both Hydrophilidae), *Monotoma longicollis* (Gyllenhal, 1827), *M. picipes* Herbst, 1793, *M. spinicollis* Aubé, 1837 (all Monotomidae), *Megalinus flavocinctus* (Hochhuth, 1849), *Trichiusa immigrata* Lohse, 1984 (both Staphylinidae). On the

second date, due to a lack of rotting vegetation, only the remains of old vegetation in the mouths of small vertebrate burrows were sifted. The result was a material consisting mainly of clay, because the vegetation cover was very poor, especially on the Austrian side (Fig. 6). Together with *Pediculota montandoni*, additional beetle species typical for xerothermic grasslands were found on that date: *Acupalpus interstitialis* Reitter, 1884, *Microlestes fissuralis* (Reitter, 1900) (both Carabidae), *Phyllotreta nodicornis* (Marsham, 1802) (Chrysomelidae), *Malvaeora timida* (Rossi, 1792) (Curculionidae), and species associated with small mammal burrows: *Plagiogonus arenarius* (Olivier, 1789), *Phalacrobothus bigutatus* (Germar, 1824) (both Scarabaeidae), *Heterothops dissimilis* (Gravenhorst, 1802), *Anotylus saulcyi* (Pandellé, 1867) (both Staphylinidae).

Obdrženo do redakce: 8.4.2022

Přijato po recenzích: 23.5.2022